



Kasvatus- ja ohjausalan työelämätoimikunnan tilannekuva 2018-2019

Kasvatus- ja ohjausalan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2018 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2019 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2019 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2020 alkuvuodesta. Tarkistettavat suoritustiedot julkaistaan myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2018		2019	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Lapsi- ja perhetyön perustutkinto	708	3813	555	2469
Nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto	604	3557	484	2299
Viittomakielisen ohjauksen perustutkinto	56	400	42	249
Koulunkäynnin aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto	1184	4072	871	2358
Lasten ja nuorten erityisohjaajan ammattitutkinto	266	931	120	469
Perhepäivähoidon ammattitutkinto	140	569	80	212
Romanikulttuurin ohjaajan ammattitutkinto	12	44	11	29
Suntion ammattitutkinto	95	356	21	49
Koulunkäynnin aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto	1	3	1	3
Romanikulttuurin ohjaajan erikoisammattitutkinto	7	15	0	0
Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto	8	1303	263	7844
Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisala	1		144	
Nuoriso- ja yhteisöohjauksen osaamisala	5		106	
Kommunikaation ja viittomakielisen ohjauksen osaamisala	0		11	
Tyhjä	2		2	
Seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinto		23	77	432
Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto			101	1905
Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen osaamisala			86	
Ohjauksen osaamisala			7	
Romanityön osaamisala			0	
Perhepäivähoidon osaamisala			6	

Kasvatuksen osaamisala			1	
Tyhjä			1	
Kasvatus- ja ohjauksen erikoisammattitutkinto			1	8
Yhteensä	3081	15086	2627	18326

* Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia.

Kasvatus- ja ohjauksen perustutkinto

Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisala

Vuonna 2018

Suoritettu vain yksi koko tutkinto, mutta tutkinnon osia on suoritettu paljon:

Pakolliset tutkinnon osat

Ammatillinen kohtaaminen, kasvatus ja ohjaaminen: suorituksia 707 (yhteinen kahdelle osaamisalalle)

Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen: suorituksia 100 (tavoitteena 99 koko tutkinto, tämä tutkinnon osa yhteinen kommunikaatio- ja viittomakielen osaamisalalle)

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan toteuttaminen: suorituksia 10 (8 koko tutkinto)

Perheiden kanssa toimiminen ja monialainen yhteistyö: suorituksia 5 (koko tutkinto), 3 järjestäjää)

Perheiden kanssa toimiminen ja monialainen yhteistyö Suomen ev.-lut. kirkon seurakuntien työympäristöissä: suorituksia 4 (koko tutkinto)

V. 2019

Koko tutkinnon suorituksia oli 144.

Tutkinnon osien suorituksia oli seuraavasti:

Pakolliset tutkinnon osat

Ammatillinen kohtaaminen, kasvatus ja ohjaaminen: suorituksia 1672 (yhteinen kahdelle osaamisalalle) – 1606 koko tutkinto, 66 tutkinnon osa

Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen: suorituksia 960 (941 koko tutkinto, 19 tutkinnon osa, yhteinen kahdelle osaamisalalle)

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan toteuttaminen: suorituksia 853 (532 koko tutkinto, 321 tutkinnon osa)

Perheiden kanssa toimiminen ja monialainen yhteistyö: suorituksia 397 (385 koko tutkinto, 12 tutkinnon osa)

Perheiden kanssa toimiminen ja monialainen yhteistyö Suomen ev.-lut. kirkon seurakuntien työympäristöissä: suorituksia 107 (102 koko tutkinto, 5 tutkinnon osa)

Lapsi- ja perhetyön perustutkinto (siirtymäajalla)

V. 2018 koko tutkintoja on suoritettu 708, tutkinnon osia 3813 (3801 koko tutkinto, 12 tutkinnon osa)

V. 2019 koko tutkintoja suoritettu 555, tutkinnon osia 2469 (2466 koko tutkinto)

Nuoriso- ja yhteisöohjauksen osaamisala

V. 2018

Koko tutkinnon suorituksia 7.

Pakollisten tutkinnon osien suorituksia:

Yksilön, ryhmän ja yhteisön ohjaaminen: suorituksia 88 (koko tutkinto 85)

Nuoren kasvun ja hyvinvoinnin edistäminen: suorituksia 14 (koko tutkinto)

Osallisuuden tukeminen ja sosiaalinen vahvistaminen: 11 (koko tutkinto)

Vuonna 2019

Koko tutkinnon suorituksia 106.

Pakollisten tutkinnon osien suorituksia:

Yksilön, ryhmän ja yhteisön ohjaaminen: suorituksia 573 (556 koko tutkinto)

Nuoren kasvun ja hyvinvoinnin edistäminen: suorituksia 409 (408 koko tutkinto)

Osallisuuden tukeminen ja sosiaalinen vahvistaminen: 236 (koko tutkinto)

Nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan perustutkinto (siirtymäajalla)

V. 2018 suorituksia 604 (575 suomi, 29 ruotsi) ja tutkinnon osien suorituksia 3557 (koko tutkinto 3533)
v. 2019 suorituksia oli 484 (460 suomi, 24 ruotsi), tutkinnon osia 2299 (koko tutkinto 2296)

Kahden osaamisalan yhteisten valinnaisten tutkinnon osien suoritukset (perusteet voimaan 1.8.2018)
(nuoriso- ja yhteisöohjauksen/varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisala):

- Liikkumisen ohjaaminen 174
- Ilmaisun ohjaaminen 245
- Tukea tarvitsevien ohjaaminen 271
- Luonto- ja elämystoiminnan ohjaaminen 125
- Ikääntyvien toiminnan ohjaaminen 36

Kommunikaation ja viittomakielisen ohjauksen osaamisala

Vuonna 2018 suoritettu 1 tutkinto

Pakollisten tutkinnon osien suorituksia:

- Suomalaisella viittomakielellä toimiminen 25
- Kommunikointikeinojen käyttö vuorovaikutuksen edistämässä 12
- Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen 100 (yhteinen kahdelle oa:lle)
- Kommunikoinnissa tukea tarvitsevan oppilaan tai opiskelijan oppimisen edistäminen -

Vuonna 2019 koko tutkintoja 11

Pakollisten tutkinnon osien suorituksia:

- Suomalaisella viittomakielellä toimiminen 48
- Kommunikointikeinojen käyttö vuorovaikutuksen edistämässä 7
- Lapsen kasvun, hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen 960 (yhteinen kahdelle oa:lle)
- Kommunikoinnissa tukea tarvitsevan oppilaan tai opiskelijan oppimisen edistäminen -

omalaisella viittomakielellä toimiminen

Viittomakielen ohjaajan perustutkinto (siirtymäajalla)

V. 2018 koko tutkintoja 56, tutkinnon osia 400 (koko tutkinto 383)

V.2019 koko tutkintoja 42, tutkinnon osia 249 (koko tutkinto 248, tutkinnon osa 1)

Kasvatus ja ohjausalan ammattitutkinto (tutkinnon perusteet voimaan 1.1.2019)

v. 2019 tutkintoja 101, tutkinnon osien suorituksia 1905

Yhteinen tutkinnon osa kaikille osaamisaloille:

Ammatillinen toiminta ja työelämäosaaminen kasvatus- ja ohjausalalla 20kpl

Koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen osaamisala 86

- Oppijan ja oppimisen ohjaus 421
- Tuen tarpeeseen vastaaminen oppimisen ja ohjauksen ympäristöissä 161
- Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaus 232

Ohjauksen osaamisala 7

- Lapsen ja nuoren suojeleminen kasvatus- ja ohjaustyössä 15
- Osaamisen ja työllistyvyyden ohjaus 12
- Aikuisten ohjaus eri elämäntilanteissa 21

Perhepäivähoidon osaamisala 6

- Lapsen tuen tarpeisiin vastaaminen yhteistyössä huoltajien kanssa 33
- Toimiminen perhepäivähoitoympäristössä 39
- Pedagogisen toimintakulttuurin toteuttaminen varhaiskasvatuksessa 22

Tutkinnon osa kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnosta, jolla perhepäivähoitajan at suorittanut saa varhaiskasvatuksen lastenhoitajan pätevyyden:

Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan toteuttaminen 857

Kasvatuksen osaamisala 1

Pedagogisen toimintakulttuurin toteuttaminen varhaiskasvatuksessa 22
Lapsen tuen tarpeisiin vastaaminen yhteistyössä huoltajien kanssa 33

Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnon valinnaisten tutkinnon osien suoritukset

Etsivässä työssä toimiminen -
Kulttuurinen moninaisuus kasvatus- ja ohjaustyössä 135
Kokemusasiantuntijana ja vertaisohjaajana toimiminen 12
Romanikielen käyttäminen ohjaustyössä –
Draamailmaisun käyttö kasvatus- ja ohjaustilanteissa 15
Kuvallisen ilmaisun käyttö kasvatus- ja ohjaustilanteissa 25
Musiikillisen ilmaisun käyttö kasvatus- ja ohjaustilanteissa 23
Suomen kielen lukemisen ja kirjoittamisen perustaitojen ohjaus 27

Vanhoiden ammattitutkinnon perusteiden mukaiset suoritukset

Koulunkäynnin- ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen AT

2018 tutkintoja 1184, tutkinnon osia 4072

2019 tutkintoja 871 tutkinnon osien suorituksia 2358

Ammatissa toimiminen 484
Kasvun ja kehityksen tukeminen ja ohjaaminen 403
Oppimisen ja toiminnan tukeminen ja ohjaaminen 719
Eriyistä tukea tarvitsevien ohjaaminen 830
Yrittäjyys 47

Lasten- ja nuorten erityisohjaajan AT

2018 tutkintoja 266, tutkinnon osia 931

2019 tutkintoja 120, tutkinnon osien suorituksia 469

Ammatillinen toiminta lasten ja nuorten erityisohjauksessa 75
Yksilön ja yhteisön osallisuuden vahvistaminen 573
Kulttuurien moninaisuus ohjaustyössä 93
Eriyistä tukea tarvitsevien lasten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen 102
Eriyistä tukea tarvitsevien nuorten ja heidän perheidensä ohjaus ja tukeminen 96
Yrittäjänä toimiminen 13

Perhepäivähoitajan AT

2018 tutkintoja 140, tutkinnon osien suorituksia 569

2019 tutkintoja 80, tutkinnon osien suorituksia 234

Ammatillinen toiminta perhepäivähoidossa 23 kpl
Varhaiskasvattajana perhepäivähoidossa 42 kpl
Lapsen terveydestä ja fyysisestä turvallisuudesta huolehtiminen 37 kpl
Lapsen tuen tarpeeseen vastaaminen 69 kpl
Monikulttuuristen lasten ja perheiden kanssa toimiminen 50 kpl
Yrittäjänä toimiminen 13 kpl

Romanikulttuurin ohjaajan AT

2018 tutkintoja 12, tutkinnon osia 44

2019 tutkintoja 11, tutkinnon osien suorituksia 29

Romanikulttuurin tukeminen ja kulttuurista tiedottaminen 7
Monikulttuurisessa työyhteisössä toimiminen 7
Asiakasohjaus ja viranomaisneuvonta 8
Pienryhmän ohjaaminen 2
Romanikielen käyttäminen –

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys, marginaalisesti suoritettut tutkinnot tai osaamisalat

Toimikunnan toimialaan kuuluvista tutkinnoista osa on vielä siirtymäajalla, sillä uudet tutkinnon perusteet tulivat voimaan 1.8.2018. Tämä näkyy selkeästi tutkintosuoritusten määrässä, kun opiskelijat suorittavat tutkintonsa valmiiksi. Vanhojen perusteiden mukaisia tutkintosuorituksia on vielä paljon, mutta niiden määrä on v. 2019 vähentynyt selkeästi. Vastaavasti uusien tutkintojen ja tutkinnon osien suoritusten määrä on kasvanut. Suoritukset painottuvat pääosin pakollisiin ja ammatillisiin tutkinnon osiin. Eri osaamisalojen koulutuksen kokonaisuuden näkökulmasta on huomioitava myös siirtymäajalla olevien tutkintojen suoritukset. Siirtymäajalla olevien tutkintojen suorittaminen on mahdollista vielä vuoden 2021 loppuun asti.

Tutkintosuoritusten tarkastelujakso on myös kovin lyhyt. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot astuivat voimaan vasta 1.1.2019. Kommunikaation ja viittomakielisen ohjauksen osaamisalan tutkintoja oli suoritettuina vain yhdellä koulutuksen järjestäjällä.

Uusien perustutkinnon perusteiden voimaantulon myötä valinnaisten tutkinnon osien tarjonta laajentui useammalle osaamisalalle. Laajempaa valikkoa on hyödynnetty ja sekä varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan että nuoriso- ja yhteisöohjauksen osaamisalan uudet valinnaiset tutkinnon osat ovat olleet suosittuja (mm. liikkumisen ohjaaminen ja luonto- ja elämystoiminnan ohjaaminen, ilmaisun ohjaaminen ja tukea tarvitsevien ohjaaminen).

Ammattitutkintojen osalta vanhojen tutkinnon perusteiden mukaiset koko tutkintojen sekä suurelta osin myös tutkinnon osien suorituspäämäärät ovat laskeneet (poikkeuksena perhepäivähoidon ammattitutkinto). Tämä johtuu tutkinnon uudistuksesta; uudet tutkinnon perusteet astuivat voimaan 1.1.2019 eikä kokonaisia tutkintoja ole suoritettu vielä kovin paljon. Aiempien perusteiden mukaan opintonsa aloittaneet ovat suorittaneet tutkinnon aiempien perusteiden mukaan. Uusien perusteiden mukaisia tutkintoja on kuitenkin jo suoritettu ja erityisesti tutkinnon osien suorituksia on ollut paljon. Uuden ammattitutkinnon aamu- ja iltapäivätoiminnan osaamisala on ollut suosituin. Valinnaisissa tutkinnon osissa eniten suorituksia on ollut Kulttuurinen moninaisuus kasvatus- ja ohjaustyössä -tutkinnon osassa.

Vuonna 2019 Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnossa on 7337 tutkinnon osassa tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen. 507 tutkinnon osassa on tavoitteena ollut pelkän tutkinnon osan tai tutkinnon osien suorittaminen. Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnon osalta 1849 tutkinnon osassa on tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen ja 56 tutkinnon osassa on tavoitteena tutkinnon osan tai tutkinnon osien suorittaminen. Siirtymäajalla olevissa ammattitutkinnoissa 5041 tutkinnon osassa tavoitteena on ollut koko tutkinto, 289 tutkinnon osassa tutkinnon osa. Kasvatus- ja ohjausalan erikoisammattitutkinnon puolella on kaikissa suoritetuissa tutkinnon osissa (8 kpl) tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen. Seurakunta- ja hautauspalvelun ammattitutkinnon tutkinnon suoritetuissa tutkinnon osissa on 429 tutkinnon osassa tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen, 3 tutkinnon osassa pelkän tutkinnon osan tai osien suorittaminen.

Voidaankin todeta, että lähes kaikilla tutkinnon osia suorittaneilla on tavoitteena koko tutkinnon suorittaminen. Poikkeuksen tekee tutkinnon osa Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan toteuttaminen, jonka v. 2019 suorittaneista vajaa kolmannes suorittaa vain tutkinnon osaa. Tämä selittyy sillä, että perhepäivähoitajan ammattitutkinnon suorittanut voi tämän tutkinnon osan suorittamalla saada kelpoisuuden varhaiskasvatuksen lastenhoitajaksi ja työskennellä tässä tehtävässä päiväkodissa.

Tutkintojen järjestäminen

Järjestämislupien määrä

Tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät	Lisätietoja
Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinto	67	49	voimaantulo 1.1.2019
Kasvatus- ja ohjausalan erikoisammattitutkinto	42	2	voimaantulo 1.1.2019
Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto	30	28	
Seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinto	5	5	

* aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2018 tai 2019 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Pohdintoja

Muutokset järjestämislupien määrässä ja tutkintojen järjestäminen

Vuonna 2018 tuli paljon uusia koulutuksen järjestäjiä, koska koulutuksen järjestämisluvat myönnettiin uusiin koulutuksiin muutosvaiheessa automaattisesti. Osa koulutuksen järjestäjistä ei kuitenkaan järjestä kaikkia niitä tutkintoja tai osaamisaloja, joihin heillä on järjestämislupa.

Innostusta uusiin tutkintoihin on ollut paljon – kasvatus- ja ohjausalan tutkinnot ovat laadukkaita ja niillä on imua. Myös uusiin järjestämislupahakemuksiin liittyviä osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmia on tullut paljon lausunnoille (13 kpl).

Merkille pantavaa on, että kasvatus- ja ohjausalan erikoisammattitutkintoa järjestää aktiivisesti vain kaksi koulutuksen järjestäjää. Tutkinto on uusi eikä vielä kovin tunnettu. Se ei myöskään tuota erillistä ammattipätevyyttä, vaan on luonteeltaan täydentävää ja syventävää koulutusta. Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnossa suosituin oli koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan osaamisala.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Järjestämislupien määrään nähden suorituksia tuottavia koulutuksen järjestäjiä on melko paljon. Koko tutkintojen osalta suoritukset jakautuvat melko tasaisesti eri koulutuksen järjestäjien välillä (paitsi erikoisammattitutkinto). On luultavaa, että koulutuksen järjestäjät ovat muutosvaiheessa panostaneet erityisesti niiden koulutusten ja osaamisalojen järjestämiseen, jotka ovat olleet tarjolla jo ennen uusia tutkintoja.

Perustutkinnon kaikkia kolmea osaamisalaa toteutti v. 2019 vain yksi koulutuksen järjestäjä. Vain yhtä osaamisalaa puolestaan toteutti 9 koulutuksen järjestäjää (nuoriso- ja yhteisöohjauksen oa 4, varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan oa 5). Kommunikaation ja viittomakielisen ohjauksen osaamisalaa toteutti kolme koulutuksen järjestäjää.

Alueellisen kysynnän ja työelämän tarpeen mukaan tarjontaa on laajennettu myös muihin osaamisaloihin ja tutkinnon osiin. Osa koulutuksen järjestäjistä järjestää yksittäisiä tutkinnon osia, mutta ei koko tutkintoa (esim. Seurakunta- ja hautausalan ammattitutkinnosta).

Ammattitutkintojen osalta järjestämislupa on 67, mutta aktiivisia koulutuksen järjestäjiä 49. Seurakunta- ja hautauspalvelun ammattitutkinnon järjestäjien määrä on pysynyt ennallaan.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Tutkintojen järjestämisen maantieteellinen tarkastelu on haastavaa. Koulutuksen järjestäjiä on tasaisesti koko Suomessa, mutta kaikkia osaamisaloja ei välttämättä järjestetä yhtä laajalla alueella. Eniten tutkintosuorituksia on Etelä-Suomen alueella, toiseksi eniten Pohjanmaalla. Viittomakielisiä tutkintoja on vain 3 järjestäjällä, jotka ovat kuitenkin sijoittuneet maantieteellisesti eri alueille.

Ruotsinkieliset tutkinnon järjestäjät ovat keskittyneet länsirannikolle sekä Etelä-Suomeen. Perustutkinnon osalta ruotsinkielistä koulutusta toteutti 3 koulutuksen järjestäjää (yhteensä 6 tutkintoa).

Ruotsinkielisiä suorituksia oli v. 2019 kasvatuksen ja ohjauksen perustutkinnossa 2,28 % ja ammattitutkinnossa 2,97%. Viittomakielen ohjaajan perustutkinnon sekä erikoisammattitutkintojen suorituksia oli vain suomen kielellä. Vanhojen perusteiden mukaisissa tutkinnoissa ruotsinkielisiä suorituksia oli enemmän: lapsi- ja perhetyön perustutkinnossa 6,13%, nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan perustutkinnossa 4,96 %, perhepäivähoitajan ammattitutkinnossa 2,5%, koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen at:ssa 4,25 %, lasten ja nuorten erityisohjaajan at:ssa 5%. Suntion ammattitutkinnossa ruotsinkielisiä suorituksia oli 14,29 % ja seurakunta- ja hautausalan ammattitutkinnossa 3,9%.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Pohdintoja

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto

Vain vähän yli puolet (55,62 %) perustutkinnon näytöistä on suoritettu työpaikalla. Arvioijana on useimmiten ollut työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja. Tämän mukaan kaksikantaisuus toteutuu melko hyvin. On kuitenkin huomattavaa, että suhteellisen usein arvioijana on ollut vain opettaja. Tilastoista ei selviä, missä tilanteissa vain opettaja on ollut arvioijana. Kyse voi olla esimerkiksi tunnustamisesta. Kuitenkin perusajatuksena on, että näytöt suoritetaan työpaikalla ja ne arvioidaan kaksikantaisesti. Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon Amispalautteen keskiarvo on 4,7.

Tilastossa on huomattava, että lähes kolmanneksessa näytöistä tai jopa useammin tietoa arvioijista ei ole saatavilla. Tulevaisuudessa olisi tärkeää, että näyttöjen suorituspaikan ja arvioijien ilmoittaminen olisi pakollinen tieto.

Varhaiskasvatuksen ja perhetoiminnan osaamisalalla kaikissa tutkinnon osissa v. 2018 yli puolet näytöistä (vähintään 53 %) on suoritettu työpaikalla, joissakin lähes kaikki tai kaikki. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan toteuttamisen tutkinnon osan näytöistä 40 % on suoritettu työpaikalla ja oppilaitoksessa. Olisi mielenkiintoista tietää, mikä osa näytöstä on suoritettu oppilaitoksessa, kun kyseessä on selkeästi lasten parissa toteutettava pedagoginen työskentely.

Vuonna 2019 kaikissa tutkinnon osissa vähintään 67,51 % näytöistä on suoritettu työpaikalla. Niiden osuus kokonaisuudesta on kasvanut edellisestä vuodesta, eikä näyttöjen suorituspaikoissa ole suuria eroja eri tutkinnon osien välillä. Näyttää siltä, että tutkinto on tullut tutummaksi työpaikoilla ja on löydetty toimivia käytäntöjä yhteistyöhön ja näyttöjen toteuttamiseen. Toisaalta yhdessäkin tutkinnon osassa työpaikalla suoritettujen näyttöjen osuus ei ole yli 76,64 %, kun edellisenä vuonna tulos oli 80% ja jopa 100 %.

Nuoriso- ja yhteisöohjauksen osaamisalalla työpaikalla suoritettujen näyttöjen osuus on lisääntynyt selkeästi; vuonna 2018 työpaikalla suoritettujen näyttöjen osuus oli alimmillaan 35,71 %, mutta vuonna 2019 jo 72 %. Vanhojen perusteiden mukaisissa näytöissä luvut ovat pysyneet suurin piirtein ennallaan.

Kommunikaation ja viittomakielisen ohjauksen osaamisalalla 36-50 % näytöistä on suoritettu työpaikalla tai työpaikalla ja oppilaitoksessa. Yhtä monen näytön osalta tieto kuitenkin puuttuu kokonaan.

Perustutkinnoissa arvioijina on useimmiten ollut työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja. Toiseksi eniten arvioijana on ollut opettaja, mutta näitä tapauksia on suhteessa vähemmän. Herää kysymys, missä tilanteissa vain opettaja on ollut arvioimassa. Arvioijien tiedot ovat myös osin puutteelliset, mutta ilmoitettujen arvioijien mukaan kaksikantaisuus toteutuu pääosin melko hyvin.

Kasvatus ja ohjausalan ammattitutkinto

Ammattitutkinnon näytöistä suurin osa on suoritettu työpaikalla. Työpaikalla ja/tai oppilaitoksessa suoritettujen näyttöjen osuus on pääsääntöisesti alle 10 %. Joissakin tutkinnon osissa näyttöjä on suoritettu sekä työpaikalla että oppilaitoksessa huomattavasti enemmän (esim. perhepäivähoitajan at / perhepäivähoidon oa tietyissä tutkinnon osissa osuus on 22 %-45,45 %). Olisi mielenkiintoista tietää, mitä nämä oppilaitoksessa suoritettut näytöt pitävät sisällään; onko kyse esimerkiksi teoreettisen tiedon osoittamisesta vai onko oppilaitoksessa ollut mahdollista toteuttaa näyttöä myös lapsiryhmässä. Huomiota kiinnittää myös ammattitutkintojen osalta ei tiedossa olevien näytön suorituspaikkojen suuri määrä (usein jopa tai yli 30 %). Amispalautteen keskiarvo on 4,7.

Arvioinnin kaksikantaisuus toteutuu pääsääntöisesti hyvin. Vuonna 2019 suoritettiin kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnoissa 1905 tutkinnon osaa, joista 1396 näytössä oli joko kaksi tai kolme arvioijaa. Yksi opettaja oli arvioijana 118 näytössä. 391 näytön osalta tietoa arvioijista ei ollut saatavilla.

Vanhojen tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitutkinnon osia suoritettiin v. 2019 yhteensä 5281. Arvioijien tietoja ei niiden osalta ole saatavilla.

Vanhojen tutkinnon perusteiden mukaan suoritetuissa näytöissä kolmea arvioijaa käytettiin erityisesti kahdessa tutkinnoissa niiden erityisluonteen takia. Koulunkäynnin- ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen at:ssa yksi tutkinnon osa näytetään koulussa ja yksi aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Lasten- ja nuorten erikoisohjaajan at:ssa pakolliset tutkinnon osat on näytettävä sekä lasten että nuorten parissa. Näin ollen eri työpaikoilla on voinut olla eri arvioijat. Yhden arvioijan käytäntö sekä tietojen puuttuminen herättää huomiota. Jatkossa olisi hyvä selvittää, miten ja missä tilanteissa yhden arvioijan käyttöä perustellaan, jos kyse ei ole esim. tunnustamisesta.

Kasvatus ja ohjausalan sekä Koulunkäynnin- ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen erikoisammattitutkinto

Näytön suorituspaikka on aina ollut työpaikka. Arvioinnin kaksikantaisuus on toteutunut hyvin.

Opiskelijapalautteen vähäisestä määrästä johtuen kasvatus- ja ohjausalan erikoisammattitutkinnoista ei ole saatavissa amispalautteen tuloksia tilannekuvassa tarkastellulta aikaväliltä.

Suntion / Seurakunta- ja hautauspalvelun ammattitutkinto

Suntion ammattitutkinnoissa v. 2018 vajaa puolet näytöistä suoritettiin työpaikalla. Vuonna 2019 osuus kasvoi liki 60 prosenttiin.

Seurakunta- ja hautauspalvelualan tilastot osoittavat päinvastaista kehitystä. V. 2018 työpaikoilla suoritettavien näyttöjen määrä oli 43,48 % kun se v. 2019 oli alle 40 % (37,96%). Sitä vastoin työpaikalla ja oppilaitoksessa suoritettujen näyttöjen määrä kasvoi (8,7 % -> 20,37 %). Syynä on todennäköisesti tutkinnon rakenteellinen muutos ja tutkinnon osien lisääntynyt määrä. Vuonna 2018 suorituksia oli vain 5 eri tutkinnon osasta, kun v. 2019 suorituksia oli yhteensä 13 eri tutkinnon osasta. Joissakin tutkinnon osissa tiettyjä asioita voi aiempaa paremmin suorittaa työpaikan lisäksi myös oppilaitoksessa. Amispalautteen keskiarvo on 4,8.

Arvioijina molempien tutkintojen osalta on suurimmassa osassa ollut työnantaja/työelämän edustaja sekä opettaja eli kaksikantaisuus toteutuu hyvin.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytöille

Työelämätoimikunta on toimikautensa aikana pyrkinyt tekemään vierailukäyntejä mm. uusien koulutuksen järjestäjien luokse. Valitettavasti resurssit ovat pienet ja koulutuksen järjestäjiä on paljon eikä vierailukäyntejä ole

pystytty tekemään kovin paljon. Koulutuksen järjestäjiä on tavattu myös erilaisilla koulutus- ja verkostopäivillä. Lisäksi työelämätoimikunta on saanut tietoa myös suorien yhteydenottojen kautta. Koulutuksen reformi ja jatkuva haku ovat muuttaneet opiskelun tapaa ja sen järjestämistä. Uusia koulutuksen muotoja haetaan ja esim. verkkoympäristö tarjoaa hyviä mahdollisuuksia vaikkapa teoreettisen tiedon syventämiseen. Näyttöjen toteutukseen haetaan uusia tapoja ja esimerkiksi osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmissa on tullut esille erilaisia simulaatioita, jotka mahdollistavat näyttöjen toteuttamisen oppilaitoksissa. Niitä ei ole kuitenkaan aina avattu tarkemmin sen suhteen, missä tilanteissa niitä voidaan käyttää.

Kasvatus- ja ohjausala vaatii ennen kaikkea ihmisten kohtaamista ja työn oppimista aidossa ympäristössä ”asiakkaiden”, lasten, nuorten ja aikuisten kanssa. Tämä on myös yleinen linjaus näyttöjen suhteen. Työelämätoimikunnan mukaan tästä periaatteesta on pidettävä erityisen tarkasti kiinni. Ns. simulaatiot tai oppilaitoksessa suoritettavat näytöt tulee ottaa käyttöön vain harkiten ja hyvin perustellen. Esimerkiksi kommunikation ja viittomakielisen ohjauksen osaamisalalla oppilaitoksella voi olla enemmän teknisiä välineitä kuin työpaikoilla, jolloin oppilaitoksessa suoritettava näyttö on perusteltua. Samoin silloin, jos oppilaitoksen alueella on päiväkotitai läheisen päiväkodin ryhmät tulevat oppilaitoksen tiloihin. Opintoja ei myöskään ole mahdollista suorittaa ainoastaan verkossa, vaan opintoihin tulee sisältyä kasvokkain tapahtuvaa kohtaamista, vuorovaikutusta ja oppimista oikeassa työelämässä (poikkeuksena esim. verkkonuorisotyön toimintaympäristö).

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Oikaisupyynnöiden osalta työelämätoimikunta on havainnut, miten tärkeää asioiden ja erityisesti arvioinnin sekä sen tarkistamisen perustelujen dokumentointi on. Se muodostaa sen arviointiaineiston, jonka perusteella työelämätoimikunta tekee oman päätöksensä. Dokumenttien puutteellisuus on hankaloittanut tätä työtä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma on osoittautunut tärkeäksi apuvälineeksi laadun näkökulmasta. Valitettavasti suunnitelmat eivät kaikilla koulutuksen järjestäjillä ole olleet vielä valmiita, joten esim. vierailukäynneillä niihin ei ole pystytty tutustumaan. Lausunnoille tulleista suunnitelmista on havaittu, että tutkintokohtaiset näkökulmat ja eri osaamisalojen erityispiirteet voivat olla joskus hankalia kirjata. Suunnitelmat on työelämätoimikunnan mielestä laadittu liian yleisellä tasolla. Tutkintokohtaiset suunnitelmat ovat kuitenkin tärkeitä, jotta suunnitelma voi palvella esim. työelämää ja sen kanssa tehtävää yhteistyötä parhaalla mahdollisella tavalla.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Henkilökohtaistamisen käytännöt ovat suhteellisen hyvin hallussa koulutuksen järjestäjillä. Pohdintaa on tuottanut osaamisen tunnustamisen käytänteet esim. yhteisten tutkinnon osien osalta. Yhteiset tutkinnon osat (YTOt) ovat muutenkin aiheuttaneet jossain määrin pohdintaa niin koulutuksen järjestäjille kuin myös opiskelijoille. Työelämätoimikunnan kokemuksen mukaan haasteita on ollut YTOjen tunnustamisessa sekä niiden näyttämässä muun näytön yhteydessä. On tärkeää muistaa, että YTOt tunnustaa ja arvioi aina kelpoinen opettaja myös silloin, kun näyttö suoritetaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa

Kysymyksiä on herättänyt myös ryhmänäyttöjen suorittaminen. Tämä on näkynyt myös tulleissa oikaisupyynnöissä. Ryhmänäyttöjä ei työelämätoimikunnan näkemyksen mukaan olisi hyvä järjestää. Näytössä arvioidaan jokaisen opiskelijan yksilöllistä suoritusta, mikä ei ryhmänäytössä ole aina helppoa tai edes mahdollista. Jokaiselle opiskelijalle tulee taata yhtäläinen mahdollisuus oman osaamisen osoittamiseen – ryhmänäytössä tämän varmistaminen ja opiskelijoiden yhdenvertaisuus voi vaarantua.

Hyvät käytännöt

Hyviä käytäntöjä on jaettu ja koottu mm. verkostotapaamisissa. Opiskelijoiden yksilölliset opinpolut mahdollistuvat, mutta myös edellyttävät tiiviin sekä joustavan yhteistyön työelämän kanssa. Säännölliset yhteiset tapaamiset ja koulutukset ovat tärkeitä, samoin muu viestintä ja toiminta mm. digitaalisia välineitä hyödyntäen. Sopimukset ja arviointilomakkeet voidaan allekirjoittaa sähköisesti. Lukuvuosittain pidettävät palaverit työelämän kanssa auttavat tiedonkulkua ja yhteistä suunnittelua. Työelämän edustajat voivat olla mukana pohtimassa, mitä ja miten asioita tulisi opiskella ennen työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Erityisesti pienessä oppilaitoksessa on havaittu hyväksi, että yksi ihminen hoitaa työelämässä järjestettävän koulutuksen paikat kaikille opiskelijoille.

Opettajien työelämäjaksot on todettu hyväksi. Ne tukevat yhteistyötä ja lisäävät ymmärrystä työpaikalla vaadittavasta osaamisesta. Yhteistyötä tehdään myös työpaikkojen rekrytoinnin kanssa mm. työelämätaitojen päivittämisessä ja osaamisen hankkimisen suunnittelussa. Opettajat käyvät säännöllisesti työpaikoilla ja esim. ohjauskäynnit työpaikoille tutkinnon osaan liittyvän työelämäjakson alussa ovat tärkeitä. Työelämän edustajia kutsutaan vierailulle oppilaitoksiin. He tapaavat myös opiskelijoita ja esittelevät työssä tapahtuvan oppimisen paikkoja, kertovat työmahdollisuuksista niin valmistumisvaiheessa oleville kuin vasta opintonsa aloittaneille opiskelijoille. Näin he saavat kontaktin myös mahdollisiin tuleviin työntekijöihin.

Opiskelijat ovat monin paikoin mukana toteuttamassa erilaisia teemapäiviä, projekteja ja tapahtumia yhteistyössä työelämän kanssa. Nuoret opiskelijat ovat säännöllisesti työelämässä tapahtuvassa oppimisessa teoriaopintojen lomassa. Työelämässä olevat opiskelijat toimivat työpareina ja vanhempi opiskelija tutoroi nuorempaa.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa tai ammattitaidon osoittamistavoissa

Kokemukset uusien tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Työelämätoimikunnan näkemyksen mukaan tutkinnon perusteet vastaavat melko hyvin työelämän tarpeita. Kysymyksiä on tullut perus- ja ammattitutkinnon osalta mm. näyttöympäristöistä ja niiden soveltumisesta eri tutkinnon osiin / osaamisaloihin. Näyttöympäristöä on aina tarkasteltava suhteessa tutkinnon perusteisiin, ammattitaitovaatimukseen ja arviointikriteereihin. Niitä on tärkeää avata konkreettisin esimerkein sekä opiskelijalle että työelämän edustajille osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmassa sekä perehdytyksessä. Työelämän kanssa tehtävä laaja yhteistyö ja sen jatkuva kehittäminen on keskeistä myös tutkintojen kehittämisen näkökulmasta.

Kysymyksiä on tullut myös tutkinnon täydentämisestä ja sen tuomasta kelpoisuudesta (esim. perhepäivähoitaja, pt:n pakollinen valinnainen tutkinnon osa). Tutkintorakenne antaa paljon mahdollisuuksia osaamisen täydentämiseen. Koska kasvatustutkinnot ja ohjausalan tutkinnot ovat tällaisenaan uusia, on myös työelämä joskus vähän ymmällään. Siksi on tarvittu ja tarvitaan edelleen paljon keskustelua, asioiden avaamista ja hyvää yhteistyötä työelämän kanssa.

Perustutkinnon kohdalla uutta on yhteinen tutkinnon osa sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon kanssa. Se on tuonut mukanaan paljon hyvää. Oppilaitoksen resursseja voidaan hyödyntää hyvin silloin, kun tarjotaan molempia perustutkintoja. Tämä tuli esille erityisesti yhteisessä verkostopäivässä, jonka työelämätoimikunta järjesti yhdessä SOTE-perustutkinnon työelämätoimikunnan kanssa. Päivässä koottiin myös hyviä käytäntöjä. On hyvä, että eri

alojen opiskelijat ovat tekemisissä toistensa kanssa jo opiskeluaikana. Yhteistyö eri toimijoiden välillä on tulevaisuudessa yhä tärkeämpää ja siksi opiskelijoiden on hyvä saada valmiuksia tähän jo opiskeluaikana.

Samalla yhteinen tutkinnon osa on merkinnyt myös haasteita. Eri perustutkintojen opiskelijat ovat opinnoissaan eri vaiheessa tätä tutkinnon osaa suorittaessaan. Tämä on herättänyt kysymyksiä, olisiko myös kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnossa syytä olla joku järjestys, miten tutkinnon osia suoritetaan. Työelämätoimikunta toivoo, että tätä asiaa pohditaan sitten, kun tutkinnon perusteita uudistetaan.

Myös eri tutkinnon osien keskinäinen suhde ja tiettyjen asioiden päällekkäisyys on herättänyt keskustelua. Verkostopäivillä on todettu, että hyvä yhteistyö eri koulutuksen järjestäjien kesken on suuri apu ja tuki, kun mietitään kasvatus- ja ohjausalan tutkintojen tutkinnon osien sisältöjen ja käytännön toteutuksia. Tällöin jokaisen oma ja erityisosaaminen voisi hyödyttää kaikkia – ja ennen kaikkea opiskelijoita. Yhteistyötä voisi tehdä tulevaisuudessa enemmän esimerkiksi valinnaisten tutkinnon osien tarjonnassa.

Koska kasvatus- ja ohjausalan tutkintojen perusteet ovat uudistuneet, on tässä vaiheessa painopiste ollut tutkintojen ammatillisissa ja pakollisissa tutkinnon osissa. Valinnaisten tutkinnon osien tarjonta on noudattanut pääosin koulutuksen järjestäjän aiempia valinnaisia tutkinnon osia. Uusia valinnaisia tutkinnon osia on tarjottu mahdollisuuksien mukaan. Liikkumiseen ja ilmaisuun liittyvät valinnaiset tutkinnon osat ovat olleet suosittuja. Valinnaisten tutkinnon osien tarjonnan hyödyntäminen eri tutkintojen välillä tulee jatkossa varmasti lisääntymään, kunhan opiskelijat edistyvät opinnoissaan ja tietoisuus näistä mahdollisuuksista lisääntyy. Jonkin verran hämmennystä on herättänyt se, että valinnaisten tutkinnon osien laajuudet ovat keskenään erilaisia. Valintojen mukaan opiskelija voi joutua suorittamaan vaadittua laajemman määrän valinnaisia tai pieni määrä opintoja jää puuttumaan. Esimerkiksi suosittu Liikkumisen ohjaamisen valinnainen tutkinnon osa on nykyään 15 osp, jolloin opiskelijalta saattaa jäädä puuttumaan vain 5 osp eikä tämän suuruisia valinnaisia tutkinnon osia ole tarjolla. Jos tämän tutkinnon osan laajuus olisi 20 osp, tämä ongelma poistuisi. Tätä asiaa kannattaa pohtia viimeistään sitten, kun tutkinnon perusteita uudistetaan.